לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה ו.

תמיס בדרכיו. עניו ופשל רוח: **נדיק במעשיו.** כלה תמים: **לגווסא בעלמא.** לעמוד עמו י״ב חדשים בתיבה ומיהו טריפה לא תעייל שלא תמות ובטל הלוותא לאבל זקן וסרים שפיר דמי קמשמע לן: **הן ואידיהן.** שלשה ולא הוו להו אלא שני ימים קודם: **אי דלמא הן.** שלשה לכל האיר: **תנא נמי שלשה לאחריהן.** אע״ג דליתנהו אלא שניים דהא משכינן לאיר בהדי קמאי קרי להו לגתראי נמי ג׳ וקא משיב לאיר בהדייהו: **יום א׳** [1] **לדברי רבי ישמעאל לעולם אסור.** לעשות עמהן משא ומתן ג׳ ימים לפני יום א׳ וג׳ ימים לאחריו כדי לבד השבת כולה: **ארבעה וחמשה.** רביעי בשבת וחמישי בשבת: **ח׳ ימים לפני.** תקופת טבת הוי איריהן כל שמונה: **וסימנך.** אלא תימא קלנדא לפני התקופה וסטרטנייא לאחר התקופה: **אחור וקדם צרתני.** אחור כתיב בריש ומתניתין נמי האיר דלאחר התקופה תנא בריש: **ואי ס״ד.** יום איר קא משיב במתניתין עם ימים שלפניו: **עשרה.** ימים הוו להו ואמאי קתני שלשה עשרה בעי למתני מאחר דקי״ל דשמונה ימים מוסך ימי האיר: **ליתי איריהן של עובדי כוכבים שלשה ימים.** אסור לשאת ולתת עמהם דמשמע הכי כשמגיעין ימי איריהן אסור שלשה ימים משאם ומתנם ואמה לי למיתני לפני דמשמע לפני האיר שלשה: **וכי תימא הכי תנא לפני למעוטי לאחר.** דאי הוה תני סתמא לא הוה ידעינן הגך שני ימים לבד האיר מאי אי לפני אי לאחר ולהכי תנא לפני למעוטי לאחר: **ליתי איריהן של עובדי כוכבים שלשה ימים לפניהם.** אסורין לבשמעא דתנא דידן באיריהן חיירי אלא מדלא אדכר בתמני׳ לאסור כלל ש״מ כל הגך ג׳ דקתני בתמני׳ אלפני קאי ואיריהן ממילא משמע דכ״ש דאסור והן בלא איריהן קתני: **משום הרווחה.** דרווח ואזיל ומודה לעבודת כוכבים ועבר ישראל משום [2] לא ישמע על פיך (שמות כג): **ולפני עור.** דמזכין ליה בהמה ומקריבה לעבודת כוכבים ובני נח נצטוו עליה דהיא אחת משבע מצות בד׳ מיתות בסנהדרין (דף נו.) ונהי דאמרן [3] עמד והמיר מיהו אל יעבדו על ידך שהרי עתידין הן ליתן את הדין על שאין מקיימין אותן ואע״פ שאין להן שכר בקיומם [4] ואהני קא עבר ישראל משום ולפני עור לא תתן מכשול [5] (בחילול שבת משום ממונא חפלך ודבר דבר (ישעיה נח.)): **דאיתי ליה בהמה.** לעובד כוכבים להקריב ואי לא מזכין ליה ישראל אפ״ה פלח ליה בדידיה: **אלא** למ״ד טריפה יולדת מאי איכא למימר. פירוש ולדיה דלא מצטרף מכל המי למעבד טריפה ומ״מ טריפה נמי היכי מימעט׳ מהאי קרא הא מאן דאמר ליה טריפה יולדת כל שכן דאית ליה נמי טריפה מיה דאפילו למאן דאמר טריפה אינה יולדת אמר [6] דיכול להיות דאית ליה דמיה ומ״מ היכי ממעטת מקרא דמכל המי הרי דאויה היא לחיות וי״ל דנפרש לקרא הכי מכל המי שיהא כולו בריא וחרש ולא חולה וטריפה אע״ג דהוא מי מ״מ אינה בריאה אלא חולה כל ימיה וממעטה והולכת וממעט שפיר מהאי קרא דמכל המי עפי ממתוסר אבר שכולו בריא ומי חוץ מאבר אחד וכן פירש רש״י לקמן פרק רבי ישמעאל (דף נא.):

אתך בדומין [7] ך. ומ״מ ליכא למעבד מהכא מחוסר אבר ובעל מום כיון אלא היה צריך אלא לקיום העולם ומיהו קשיא דהא קיימינן אלינא דמ״ד טריפה יולדת ומ״כ טריפה היכי ממעטינן ומאי דמכל המי הרי דאויה ל״ל דמכל המי אינה מחוסר אבר דאי לא כתיב אלא אתך הוה מוקמינן ליה למחוסר אבר ולא לטריפה דמסתבר טפי למעוטי מחוסר אבר דמאים מטריפה דלא מאיסה שאין כאן חסרון וגם יש הרבה טריפות שאינן ניכר הר״י והא דאמר לעיל (דף ה.) האי מיבעי ליה למעוטי טריפה אם כן מאמע דמסתבר טפי למעוטי טריפה היינו ממיעוט דכל המי דמשמע בריא ולא טריפה אבל מחוסר אבר כגון אחן וכיוצא בו בריא גמור הוא כשאר הגוף כדפרישית לעיל: **ודלמא** נח נופיה טריפה הוה. ומע״ג שמי נאחר מבאן שנים רבות מ״מ באותה שעה לא היה יודע אם היה טריפה או שלם שיש מלבניה טריפה מטעם דומין לך ולא נהירא תירוץ זה דע״כ לא הזהירו אלא מטרפות הגלוי ויכר דבטרפות שבסתר לא היה יכול להבחין אלא י״ל דהשתא קאי ממ״ד מיה [8] דקסבר טריפה היה תדע דהא קיימין אלינא דמ״ד טריפה יולדת ולדיה טריפה נמי מיה [9]: **תמים** כתיב ביה. ומ״ת גבי קרבן (מנחות דף ה.) למה אנו מלריכין מן הבקר להוציא טריפה תיפוק לי מתמים וי״ל דהתם סברא הוא למדרש תמים ולא בעל מום דמגונה לגבוה יותר מטרפות תדע דבעל מום מגונה הוא ביותר דכתיב גבי בעלי מומין לגבוה הקריבהו נא לפחתך הילקך והייטו טעמא דיכר אבל טרפות יש שאינו ניכר ועוד דקרא גופיה בהדיא מעטיה תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו משמע הא אית ביה מום לא מיקרי תמים:

והשתא דנפקא לן מאתך בו׳. ומ״ת למ״ד טריפה אינה יולדת ונפקא לן טריפה מלחיות זרע ומ״כ אתך ל״ל ואין לדמות דאורמיה דקרא הוא דהא גבי משה דרשינן (סנהדרין דף לו.) אתך בדומין לך וי״ל דדרשינן ה״ג אתך שיהו טפלין לך כדדרשינן (בב״מ דף סב.) ומי אמרי עמך מייך קודמין למי מכירך ובבראשית רבה דרש והיה לך ולהם לאכלה הם טפלים לך ולא אתה טפל להם: **ואי** ס״ד הן ואידיהן עשרה יומי הוו. פי׳ אע״ג דבשלשה ימים דקא משיב תנא דמתני׳ אין יומי האיר בחשבונם אלא לפעמים שיום האיר אחד או שנים או כגון אלו ניחא דהשתא נקט דלעולם לפני האיר אסור לשאת ולתת עמהן שלשה ימים אע״פ דלעולם עם האיר מחשבים השלשה ימים היכי קתני בתר הכי אלו הן איריהן קלנדא דמשמע שאז אסור לשאת ולתת עמהן שלשה ימים ולימא דעשרה הוו וי״ל שיש הפסק בין קלנדא לסטרטרוניא לכל הפחות ג׳ ימים מדקתאמר עשרה יומי הוו ת״כ יש שני ימים לפני קלנדא שאין בו איר וסבכא נמי הוא דאמרינן נקמן שמ׳ ימים של קלנדא הם כנגד מ׳ ימים טוביים שעשה אדם הראשון ומסתמא לא עשאם מיד אחר התקופה שהרי לא היה יכול להבין מיד מריבות הימים: **אלא** ש״ם הן בלא אידיהן ש״מ. מימה לי אמאי לא קאמר מתני׳ נמי דיקא דהן בלא איריהן מדקתני תנא לפני איריהן ג׳ ימים דאי ס״ד הן ואיריהן ליתני לפני איריהן שני ימים וכי תימא דאכתי הוה מיבעי ליה אי הוה איר בכולן פשיטא דלא הוה תימא כיון דאין לו איתר לעולם שבקינן ליה רווחא להתירו בשום פעם אי נמי ה״א דסבר רבי ישמעאל בהא כרבנן דלא אסרי לאחריו אי נמי אשמעינן דאיר אחד לעולם לא אסרי אלא בשלשה ימים ולא דאמרינן ג׳ ימים לפניהן (לקמן ח.). אחר התקופה. היא תקופת טבת והיו עתידין ד׳ ימים לעמוד אל כדלקמן (שם). וסימנך. שלא תתליף לומר קלנדא קרי אותן דלפני התקופה (שם).

מסורת הש״ס

א) [לקמן ז:], ב) שם, ג) [כס״ל: יום טלרי], ד) [לקמן ח.], ה) [ל״ל לפני עור וכן לקמן], ו) [פסחים נב:], ז) [כס״ל דמקום יום ל׳ טעם ד״ה: טלרי ההולך בטשוטה של אותו המים שניה לכם לעשות לכם יום אחד כמ׳ בשבת], ח) [עי׳ שבתדרין נב:], ט) [לעיל כ:], י) [ל״ל ותהכיל], כ) נראה שלגי התיבות שיש לדף ז׳ עמוד א׳ סוף דבור המתחיל הגמלה], ל) [ע׳ היטב תוס׳ הולין קח. ד״ה טריפות], מ) [וכ״כ בס״י לקמן נא. ד״ה ולכמן], נ) [וע׳ תוס׳ זבחים קנח. ד״ה ולכמן], ס) [כס״ל: יום טלרי],

גליון הש״ס

גמ׳ דא״ת ליתי בהמה לדידיה. עיין לקמן דף יד ע״ב תוס׳ ד״ה מקום:

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה הן בלא וכו׳ יום איר (פר׳ יום ל׳ לאסור כשאר יום איר) תא״מ וע״ב הגה״ה היא: (ב) ד״ה לו דלמא וכו׳. יש מקום ע״ג וע״ל בדף יב בתה שפרש״י ותוס׳ במשנה דמעות משעורות:

מוסף רש״י

בדומין לך. ולא טריפה הלכך אתך למחוסר אבר אתך (לקמן נא.). ודלמא נח נופיה טריפה הוה. ולפ״ג דמי כמה שנים, דלמא טריפה היה מבריה ליה, הלכך לא נפקא מאתך למעוטי טריפה יאתא מכל המי למעוטה ולא ממשמעותא דהתם, דהא טריפה היה, אלא מרבינא, דמפרשים לאתי לשון בריאות, וטריפה הוא דלמעטיה אבל מחוסר אבר בדרבינא. ענין וסכנן (זבחים קמז.). לחיות זרע למה לי. הא לימעטיה טריפה (לקמן נא.). אי מאתך. טריפה הוא דממעטיה אבל זקן וסרים מתמת מילי דאנא אמינא לגוופא בעלמא אמר רחמנא בעלילתו וטריפה לא נעשו אתמות כתיב. אבל נעשה אתמות זקן וסרים לינשא. קמ״ל (שם). לצוותא בעלמא. אתך לאו למדרש בדומין לך אלא להודיעו שאינו עושה אלא לכבודו לחיות לו לצוותא רחמנא זרע. כתב רחמנא זרע. לאו לצוותא בעי להו ומהשתא על כרחך אתך אתיא הוא למדרש ביה בדומין לך (שם). יום א׳ כו׳ לעולם אסור. שלשה לפני ושלשה לאחרי ויהא עמהן. כלומר כל שבעת ימי השבת (לקמן ז.). ואלו הן איריהן. לאסורין ג׳ ימים לפניהן (לקמן ח.). אחר התקופה. היא תקופת טבת והיו עתידין ד׳ ימים לעמוד כדלקמן (שם). וסימנך. שלא תתליף לומר קלנדא קרי אותן דלפני התקופה (שם).

עין משפט נר מצוה

עמודת מוכנים הלכה ג. סמג לאוין מה טושי״ע י״ד סי׳ קמח סעיף ג: יג ב מי״י פ״ג הל׳ ג ד טושי״ע שם סעיף ח:

תורה אור השלם

1. וּמִכֹּל הַחַי מִכָּל בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכֹּל תָּבִיא אֶל הַתֵּבָה לְהַחֲיוֹת אִתְּךָ זָכָר וּנְקֵבָה יִהְיוּ:
בראשית ו ט
2. אֵלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ:
בראשית ו יט
3. אָחוֹר וְקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה:
תהלים קלט ה
4. לֹא תַקְלֵל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:
ויקרא יט יד

רבינו חננאל

[שלשה ימים] דתנן הן ואיריהן. כלומר מכלל ג׳ ימים הללו יום איריהם. (אלא) או דלמא הן בלא איריהן. ת״ש ר׳ ישמעאל אומר ג׳ לפניהם וג׳ לאחריהם אסור. ואי ס״ד יום איריהן עצמו מכלל הג׳ הוא. ר׳ ישמעאל חשיב ליה בכלל השלשה שלפני איריהן. ועוד הדר חשיב ליה מכלל הג׳ שלאחר איריהן תרתי דומגי חשיב ליה. ופורקי איירי דתנא ג׳ לפניהם תנא נמי ג׳ לאחריהן. ואע״פ שאינם ג׳ ימים לאחריהן אלא שני ימים בלבד. איני והאמר משמיה דשמואל יום א׳ לדברי ר׳ ישמעאל דאית ליה שלשה ימים לפניהן וג׳ לאחריהן לעולם אסור לישא ולתן עמהן. ואם תאמר ר׳ ישמעאל הן ואיריהן ג׳ סבירא ליה הא איכא רביעי וחמישי שמותר. פי׳ יום ראשון של שבוע לעולם יום איריך הוא ובשתחשוב לו ג׳ ימים הן ואיריהן אתה מתחיל מיום ששי ר׳ ז׳ ויום ראשון הרי ג׳ ואחריהן ב׳ וג׳ כי יום אידם חשוב מכלל הג׳ נשאר לו רביעי וחמישי שמותר לו לשאת ולתת עמהן. ולמה אמר לעולם אסור. ופרקינן אליבא דר׳ ישמעאל ודאי הן בלא איריהן. ולרבנן מאי. ופשיט רבינא מהא דתנן אלו איריהן של עובדי כוכבים קלנדס וסטרנליא. ואמר רב חנן בר אבא קלנדס (ג׳) [ח׳] ימים אחר התקופה. וסטרנליא ח׳ ימים קודם התקופה פי׳ ואלו ח׳ ימים כולם אידם הוא. ואי ס״ד הן ואיריהן ג׳ בשלמא היכא דיום אידם יום אחד הוא משכחת לה שני ימים לפני אידם. ואידם הרי שלשה. אלא קלנדס שאידם ח׳ ימים וב׳ ימים לפניהם. ד׳ ימים אסור לשאת ולתת עמהם. אמאי קא פסק וחני ג׳ אלא ודאי ג׳ ימים דתנן הן בלא איריהן. ודחי׳ לא לעולם הן ואיריהן. ותנא דידן קלנדס כוליה חד יומא חשיב ליה. ואתא רב אשי ופשטה דג׳ ימים

הן בלא איריהן ואפי׳ לרבנן. איבעיא להו איסורא דלמיהב ומישקל בהדיה משום דלא תרויה ליה ואע״ג דאית ליה בהמה לדידיה כיון דמוסקה ליה ומרוחת ליה אסור. או דלמא משום ולפני עור לא תתן מכשול

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com